

Murat Bengisu'nun *Geçici Haller* sergisinde yer alan fotoğraflardan biri, *Mavinin Direnişi*. Bu fotoğraf, içinde bir ağacın büyümüş olduğu harap, taş bir evi gösteriyor. Bir zamanlar duvarın bir kısmını kaplayan çivit mavisi badanın bir kısmı hala duruyor; renginin yoğunluğu, kompozisyonun geri kalanındaki griler ve kahverengiler arasından güçlü bir şekilde fırlıyor. (Şekil 1).

Şekil 1

Xander van Eck*

Geçicilik teması, aslında tüm işlerde ortaya çıkıyor. Eli ayağı tutmayan binalar, ölü hayvanlar, solan çiçekler, ateş resimleri, hepsi bize Hollanda, Almanya, İspanya ve İtalya'nın barok resmindeki *Vanitas* geleneğini hatırlatıyor; tüm dünyevi şeylerin kibirden başka bir şey olmadığını; gerçekten önemli olan şeyleri is-

Meltem
İzmir Akdeniz Akademisi Dergisi
No. 7, Yaz 2020, 6-30, DOI 10.32325/iaad.2020.6

* İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü, Endüstriyel Tasarım Bölümü

Şekil 2

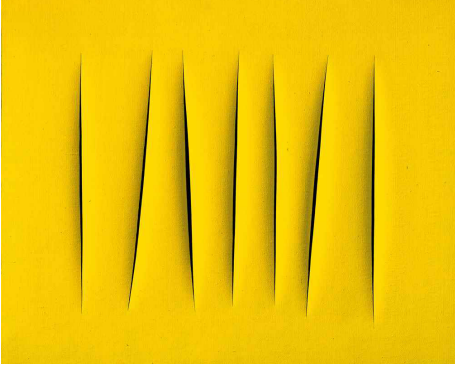

Şekil 3

kalamak olduğunu... Hıristiyan geleneği, para sevgisinin, güzel kıyafetlerin, fiziksel güzelliğin ve diğer zevklerin günah olduğunu, bizi ölümden sonraki hayattan uzaklaştırdığını ve tüm bu şeylerden kaçınırsak ödüllendirileceğimizin iddia eder. Bu felsefe, Jan Breughel'in çiçekli natürmortlarında, Maerten van Heemskerck'in

Roma kalıntılarında ve Antonio de Pereda y Salgado'nun *Küre, Kafatasları, Saat, Altın Paralar ve Mücevherlerle Natürmort* (y. 1635, Şekil 2) ifade edilmiştir.

Bengisu'nun geçiciliğe ilişkin görüşü daha yumuşak, daha romantik ve melankolik; uçucu şeylerde güzellik bulunuyor. Český Krumlov'da

Şekil 4

Şekil 6

bir nehrin kenarında çatısı bir iskeletten farklı olan eski bir çiftliğin fotoğrafı, *Bu Gece Yıldızlara Bakarak Uyuyalım* (Şekil 3) başlığını taşıyor ve bu neredeyse, çekici bir teklif gibi görünüyor. Bu fotoğraf, *Mavinin Direnişi* ile benzer bir şekilde, düşüşe geçmeye, iyi huylu bir biçimde meydan okuyor.

Ve ikinci kez düşününce, aslında serginin teması tam olarak düşüşe geçmek değil, direnç. Bengisu kendi yazılı tanıtımına göre, günümüzde fotoğraf çekmenin geçici niteliği nedeniyle, herhangi bir çaba sarf etmeden fotoğraf çekmemizi ve yayınlamamızı sağlayan akıllı telefonların her zaman ve her yerdeki varlığından

Şekil 5

rahatsız. O fotoğraflar anlık olarak çekiliyor, onlara belki bir veya iki kez bakılıyor ve sonra unutuluyorlar. Bengisu, bize fotoğrafların eskiden nesnelere olduğunu, sabır ve zanaatla yaratıldığını hatırlatıyor. Bu sergide onların nesnelliklerini ve kalıcı çekiciliklerini geri getirmeye çalışarak, bu olguya bir panzehir öneriyor.

Örneğin, ilk bakışta algılanması zor olan lekelerle kaplı bir yakın çekim ateş fotoğrafı daha fazla incelendiğinde, resmin basıldığı kâğıda gerçek deliklerin yakılmış olduğunu gösteriyor. Bir fotoğrafın piksellerden ibaret olmadığını, bir şey olduğunu vurgulamanın daha iyi bir yolunu düşünemiyorum. Monokrom resimlerini bıçakla dilimleyen İtalyan *Arte Povera* sanatçısı Lucio Fontana'ya göz kırparak (Şekil 4), Bengisu ona *Üçüncü Boyut* (Şekil 5) adını vermiş.

Bir dizi başka çalışmada, fotoğrafların tuğla, cam karo veya tahta parçaları gibi gerçek nesnelere aktarılmasıyla nesnellik elde edilmiş. Bu çalışmaların tümünde, bir kutunun üzerindeki resimde aynı tepsinin üzerinde aynı kutuyu

Şekil 7

taşıyan bir kızın resminin kullanıldığı, Hollanda kakao markasının adını taşıyan *Droste-etkisi* adıyla bilinen etkinin farklı çeşitlemeleri görülebilir. (Şekil 6). Bu grubun en çarpıcı işi, üzerine atılmış araba lastiği fotoğraflarının aktarıldığı eski bir araba lastiğidir; bu da gerçek lastiğin profiliyle fotoğraflardaki lastikler arasında göz kamaştırıcı bir etkileşim sağlar (Şekil 7).

Bu 'Droste' eserlerinden bir diğeri, üzerine, eski paslanmış bir dökme demir çiti fotoğrafının, izleyicinin gördüğü pasın alttaki tepsiye mi, yoksa fotoğrafa mı ait olduğunu düşündürecek şekilde basılmış metal bir tepsi kullanılan bir çalışmadır (Şekil 8). Serginin ana hikâyesi muhtemelen bu çalışmada en açık şekilde somutlaştırılmıştır. İkonografi, her şeyin uçuculuğunu ifade ederken, fotoğrafın kendisi sonsuza kadar yaşayacak bir nesne haline gelmiştir.